

„LIFE Pieniny PL”

Projekt LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 pt.: „Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze Pieniny”

Załącznik nr 4 do SIWZ

Tło projektu – cele i uwarunkowania

W trakcie realizacji Projektu „LIFE Pieniny PL” Pieniński Park Narodowy przewiduje działanie „Ocena wpływu społeczno-gospodarczego planowanych działań na lokalną gospodarkę i społeczeństwo, a także na funkcję ekosystemu”, mające na celu przeprowadzenie oceny postrzegania Projektu „LIFE Pieniny PL” przez lokalną społeczność w 4 gminach pienińskich. Adresatem badań będą przedstawiciele władz lokalnych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe działające na terenie 4 gmin oraz lokalna społeczność. Badaniami ankietowymi zostaną też objęci prywatni właściciele, którzy złożyli oferty sprzedaży gruntów na terenie obszaru NATURA 2000 PLH120013 i PLB120008 „Pieniny” oraz osoby, od których PPN wykupił działki. Adresatem badań będą też turyści korzystający z remontowanych szlaków.

Dane uzyskane w ramach badań ankietowych powinny pozwolić określić wpływ projektu na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców, a także zweryfikują celowość i skuteczność zaplanowanych działań. PPN od wielu lat boryka się z problemem negatywnego nastawienia lokalnej społeczności do faktu wyznaczania obszaru chronionego (park narodowy i obszar Natura 2000 „Pieniny”) na terenie gmin pienińskich. Ochrona przyrody oraz działalność PPN postrzegane są jako tzw. „zło konieczne”, które ogranicza rozwój miejscowości sąsiadujących z Parkiem. Ochrona przyrody może jednak przynosić korzyści dla lokalnej społeczności (utrzymanie lub zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru, wspieranie przedsięwzięć proekologicznych), ale do tego konieczna jest edukacja i informacja o działaniach Parku. Realizowany projekt powinien przyczynić się do wzrostu poparcia dla działań ochronnych PPN oraz dla większej współpracy na linii Park-lokalna społeczność.

W lokalnej polityce samorządów obszary NATURA 2000 są postrzegane jako czynnik ograniczający ich rozwój ekonomiczny. Stan ten w praktyce prawie uniemożliwia prowadzenie aktywnej i spójnej polityki zgodnie z potrzebami ochrony przyrody.

Specyfiką obszaru „Pieniny” jest niezwykle zróżnicowanie warunków siedliskowych, co przekłada się na mozaikę siedlisk przyrodniczych. Celem przedsięwzięcia jest zachowanie, bądź poprawa stanu zachowania gatunków i siedlisk przyrodniczych w obszarze „Pieniny” poprzez

„LIFE Pieniny PL”

Projekt LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 pt.: „Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze Pieniny”

zróżnicowane działania ochronne. Duża część gruntów na obszarze „Pieniny” nie jest własnością Skarbu Państwa, lecz należy do innych właścicieli. Grunty Skarbu Państwa w obszarze „Pieniny” stanowią 59%; grunty innej własności (gminne i prywatne) zajmują 41%. Nadzorujący obszarem Natura 2000 (Pieniński PN) nie ma realnego wpływu na zasady gospodarowania na gruntach prywatnych, a prowadzenie działań ochronnych na gruntach obcych własności jest utrudnione i dlatego jednym z głównych celów projektu jest wykup gruntów przez PPN.

W ramach projektu „LIFE Pieniny PL” zaplanowano działania organizacyjne – pozyskanie gruntów na cele ochrony przyrody, ochronne – zabiegi bezpośrednio w obrębie różnego typu ekosystemów (leśnych i nieleśnych) oraz edukacyjno-promocyjne w otoczeniu społecznym obszaru. Wszystkie działania są odpowiedzią na istniejące zagrożenia i problemy w realizowaniu ochrony przyrody obszaru „Pieniny” i są oparte o wcześniej nabyte doświadczenia z realizacji licznych, często pilotażowych projektów w tej części Pienin.

W ramach realizacji projektu planuje się:

1. Zwiększenie możliwości prowadzenia zabiegów ochronnych, wyłączenie z gospodarczego wykorzystania lasów poprzez wykup gruntów prywatnych. Planuje się zaniechanie użytkowania gospodarczego w ok. 16 ha lasów na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych.
2. Zahamowanie sukcesji na nieużytkowanych ekosystemach górskich łąk świeżych (wykształconych w efekcie prowadzenia przez setki lat tradycyjnej i zrównoważonej gospodarki rolnej) oraz zanikania rzadkich gatunków roślin i zwierząt na murawach kserotermicznych przez wprowadzanie odpowiednio dobranych zabiegów ochronnych (np. odkrzaczanie, usuwanie nagromadzonej warstwy nierozłożonych roślin – tzw. wojtek roślinny, koszenie i usuwanie biomasy). Planuje się objęcie zabiegami ochronnymi ok. 24 ha łąk na gruntach wykupionych od właścicieli prywatnych oraz zahamowanie procesu naturalnej sukcesji na 8 ha muraw kserotermicznych.
3. Ograniczenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na siedliska przyrodnicze poprzez jego uporządkowanie (remont nawierzchni szlaków i zastosowanie zabezpieczeń przed skracaniem zakosów, schodzeniem ze szlaków). Planuje się ograniczenie tego negatywnego wpływu wzdłuż szlaków turystycznych na długości 1 260 mb.

„LIFE Pieniny PL”

Projekt LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 pt.: „Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze Pieniny”

4. Zabezpieczenie przed zniszczeniem populacji pszonaka pienińskiego w obrębie wzgórza zamkowego w Czorszynie (największe stanowisko tego endemicznego gatunku) poprzez zabezpieczenie fragmentów murów zewnętrznych zamku, oczyszczenie murawy kserotermicznej z części krzewów i wysokich bylin oraz wzmocnienie populacji. Planuje się poprawę warunków siedliskowych w obrębie wzgórza zamkowego na powierzchni ok. 0,5 ha.
5. Usuwanie obcych gatunków inwazyjnych – wrywanie i niszczenie pędów rdestowca ostrokończystego i sachalińskiego wzdłuż brzegów rzeki Dunajec. Planuje się znaczne ograniczenie (o około 50-80 %) populacji dwóch gatunków obcego pochodzenia na terenie obszaru „Pieniny”.
6. Ochrona miejsc rozrodu płazów przed negatywnym wpływem wypasu owiec i wykonanie nowego oczka wodnego. Planuje się pogodzenie wypasu owiec z ochroną miejsc rozrodu płazów: między innymi traszki karpackiej, traszki górskiej, kumaka górskiego poprzez stworzenie warunków do rozrodu w 5 punktach w rejonie polany Majerz.
7. Monitoring stanu „0” przed rozpoczęciem działań objętych projektem oraz ich skuteczności. Planuje się przygotowanie końcowego raportu naukowego obejmującego 10 końcowych raportów szczegółowych, dotyczących poszczególnych działań projektu.
8. Zwiększenie akceptacji społecznej dla działań Parku poprzez działania edukacyjne i promocję projektu (strona internetowa, folder informacyjny, zajęcia i warsztaty edukacyjne, spotkania informacyjne o projekcie i międzynarodowa konferencja podsumowująca projekt, a także gadżety z logo LIFE+).

Za wartość dodaną projektu należy uznać utrzymanie kulturowego rolnictwa (tradycyjne koszenie i usuwanie biomasy) na gruntach nieleśnych przy obecnym, widocznym porzucaniu gruntów rolnych. Zakładamy, że utrzymanie siedlisk łąkowych we właściwym stanie przyczyni się do stopniowej akceptacji przez społeczność lokalną działań podjętych przez PPN i jednocześnie będzie stanowiło narzędzie edukacji środowiskowej. Dla osób wykonujących bezpośrednio zadania przewidziane w projekcie zaplanowane prace będą stanowiły możliwość otrzymania wynagrodzenia, co w dłuższej perspektywie może przyczynić się do akceptacji poczynań administracji PPN.

Zachowanie krajobrazu Pienin, uchodzącego za jeden z najatrakcyjniejszych w Polsce, może przyczynić się do rozwoju turystyki, która już teraz jest źródłem dochodów mieszkańców

“LIFE Pieniny PL”

Projekt LIFE+ nr LIFE12 NAT/PL/000034 pt.: „Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze Pieniny”

Pienin. Ożywienie spowodowane projektem powinno się przyczynić do wzrostu zainteresowania tradycyjnym rolnictwem czy drobnymi usługami (agroturystyka i związane z nią dochody) przy jednoczesnym poszanowaniu otaczającej przyrody. Podniesienie świadomości mieszkańców może zmniejszyć obserwowaną presję inwestycyjną na niezabudowane jeszcze tereny otaczające PPN i obszar „Pieniny”. Obecny problemem Europy Zachodniej, czyli większości państw, gdzie stosuje się działania rolnictwa intensywnego jest unifikacja wielkich obszarów i utrata mozaiki siedlisk, stanowiących dogodne miejsca występowania różnorodnych organizmów. Lokalnie w Europie zasadnym wydaje się wprowadzenie lub przywrócenie zabiegów rolnictwa ekstensywnego. Pomimo faktu, że gospodarka ekstensywna nie przynosi efektów ekonomicznych w krótkim czasie, w dłuższej perspektywie czasowej może stać się długofalowym źródłem dochodów.

Jedną z zalet projektu jest aktywizacja społeczeństwa poprzez włączanie różnych grup społecznych np. samorządowców, mieszkańców wsi sąsiadujących z obszarem „Pieniny”, dzieci i młodzieży. Administracja PPN żywi nadzieję, że włączenie różnych grup społecznych do realizacji projektu oraz jego oddziaływanie poprzez Internet, broszury, foldery czy warsztaty przyczyni się do poprawy wizerunku PPN oraz programu Natura 2000.